

Kāda ir Latvijas nodokļu sistēma salīdzinājumā ar citām valstīm?

Publicēts: 23.12.2020.

Kopumā Latvijā nodokļu slogs (nodokļu ieņēmumu attiecība pret iekšzemes kopproduktu (IKP)) ir viens no zemākajiem Eiropas Savienībā (ES). Pēc Eurostat datiem 2019. gadā Latvijā nodokļu ieņēmumu attiecība pret IKP bija 31,3%, kamēr vidēji ES tā bija 40,2%. Vēl zemāks nodokļu slogs 2019. gadā bija tikai Lietuvā (30,4%), Bulgārijā (30,3%), Rumānijā (26,8%) un Īrijā (22,7%).

Lai uzlabotu uzņēmumu konkurētspēju un mazinātu darbaspēka nodokļu slogu, Saeima ir atbalstījusi nodokļu izmaiņas, kas paredz, ka no 2021. gada par 1 procentpunktu (no 35,09% uz 34,09%) tiks samazināta valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu (VSAOI) likme, no tās par 0,5% darba devēja likme un par 0,5% darba ņēmēja likme. Tāpat no 2021. gada tiks paaugstināts ienākumu sliekšnis (no 1200 uz 1800 eiro mēnesī), līdz kuram piemēro ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) neapliekamo minimumu. Šo nodokļu izmaiņu rezultātā 2021. gadā darbaspēka nodokļa slogs, salīdzinot ar Baltijas valstīm, kļūs konkurētspējīgāks.

Viena no galvenajām Covid-19 krīzes laikā identificētajām problēmām ir nepietiekams valsts sociālais nodrošinājums lielai sabiedrības daļai, kas neļauj saņemt adekvātu sociālo atbalstu nepieciešamības gadījumā. Lai risinātu šo problēmu, no 2021. gada tiks ieviests minimālais VSAOI objekts vispārējā nodokļu režīmā un alternatīvajos nodokļu režīmos nodarbinātajiem, kuru ienākumi mēnesī nesasniedz minimālās algas apmēru. Tāpat tiks reorganizēts mikrouzņēmuma nodokļa un autortiesību saņēmēju režīms.

No 2021. gada tiks pakāpeniski paaugstinātas arī akcīzes nodokļa likmes tabakas produktiem.

Pēc Starptautiskā nodokļu konkurētspējas indeksa 2020 Latvijā ir otrā konkurētspējīgākā nodokļu sistēma OECD dalībvalstu vidū (indeksu veidojusi ASV domnīca "Tax Foundation"). Savukārt Pasaules Bankas Doing Business 2020 reitingā Latvija par 2019. gadu saglabā augsto 19. vietu (190 valstu konkurencē) un 16. vietu pēc nodokļu nomaksas rādītāja.

Ko gaidīt un ar ko rēķināties Latvijas uzņēmējiem?

Šogad saistībā ar Covid-19 krīzi valsts nodrošināja plaša veida atbalstu nodokļu maksātājiem gan dažādu pabalstu un subsīdiju, gan nodokļu jomā. Kā būtiskākos nodokļu atbalsta pasākumus var minēt nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu piešķiršanu līdz trim gadiem, iespēju neveikt iedzīvotāju ienākuma nodokļa avansa maksājumus no saimnieciskās darbības ienākuma, kā arī pārmaksāto pievienotās vērtības nodokļa summu atmaksāšanu 30 dienu laikā, kura tiks saglabāta arī turpmāk.

Minētie nodokļu atbalsta pasākumi, turpinoties Covid-19 otrajam vilnim, tiks piemēroti arī 2021. gadā. Tādējādi uzņēmējiem ir iespēja veiksmīgāk pārvarēt krīzes radītās sekas, kā arī tiek veicināta straujāka ekonomikas atveseļošanās.

Kāds bija 2020. gada budžets un ko gaidīt nākamgad?

2020. gada vienpadsmit mēnešos nodokļu ieņēmumi saglabājušies aptuveni pagājušā gada attiecīgā perioda līmenī (samazinājušies par 0,1%). Tam par iemeslu ir Covid-19 krīzes radītās sekas, kā rezultātā ir samazinājusies tautsaimniecības attīstība gan Latvijā, gan pasaulē kopumā. Tā rezultātā nodokļu ieņēmumu plāns šajā periodā ir izpildīts par 92,9%, un arī kopumā gada plāna izpilde sagaidāma līdzīgā apjomā – nedaudz virs 90%.

Jāpiebilst, ka krīze kopumā nodokļu ieņēmumus ir skārusi mazāk nekā tika prognozēts iepriekš, kad 2020. gada pavasarī, sākoties krīzei, nodokļu izpilde tika prognozēta 85% apmērā no sākotnēji noteiktā gada plāna.

Savukārt 2021. gadā, ekonomikai pakāpeniski atkopjoties no krīzes un ņemot vērā makroekonomisko rādītāju tendences, kā arī šajā gadā apstiprinātos nodokļu pasākumus, nodokļu ieņēmumi tiek plānoti ar 7,8% pieaugumu (salīdzinot ar pēdējām

aktuālākajām nodokļu ieņēmumu prognozēm 2020. gadam).

<https://www.fm.gov.lv/lv/kada-ir-latvijas-nodoklu-sistema-salidzinajuma-ar-citam-valstim>